

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

หอมหัวใหญ่เป็นพืชผักชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เพราะเป็นพืชผักที่มีผู้นิยมบริโภคกันมาก อาหารหลายชนิดเมื่อใส่หอมหัวใหญ่รสชาติจะดีขึ้นและน่ารับประทาน อาหารนานาชาติหรืออาหารชั้นดีราคาแพงมักจะมีหอมหัวใหญ่อยู่ด้วย จึงนับว่าหอมหัวใหญ่เป็นพืชผักชั้นดี ราคาค่อนข้างแพงและมีคุณค่าทางอาหาร อันประกอบด้วยแร่ธาตุหลายชนิด เช่น แคลเซียม ฟอสฟอรัส เหล็ก นอกจากนี้ยังมี โปรตีน คาร์โบไฮเดรต วิตามินซี อีกด้วย

ภาคเหนือเป็นแหล่งปลูกที่สำคัญและใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เนื่องจากมีสภาพดินฟ้าอากาศ ภูมิประเทศและเกษตรกรที่ชำนาญการปลูกหอมหัวใหญ่ จนมีคนส่วนมากเข้าใจว่าหอมหัวใหญ่เป็นพืชเมืองหนาวที่ไม่สามารถปลูกในภาคอื่นได้ ตามความเป็นจริงภาคอื่นก็สามารถปลูกได้ เช่นเดียวกัน เช่น จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น ประเทศไทยผลิตหอมหัวใหญ่ได้ปีละประมาณ 50 ล้านกิโลกรัม ซึ่งเป็นปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในประเทศ แต่เนื่องจากในปัจจุบันยังขาดแหล่งเก็บและเทคนิคที่เหมาะสมในการเก็บรักษาหอมหัวใหญ่ให้ยาวนาน ทำให้หอมหัวใหญ่บางส่วนเน่าเสียหายในช่วงปลายฤดู ทำให้ประเทศไทยต้องสั่งซื้อหอมหัวใหญ่จากต่างประเทศปีละประมาณ 3-4 ล้านกิโลกรัม มีมูลค่าประมาณ 21-55 ล้านบาท (ตารางที่ 2.3) หอมหัวใหญ่ที่สั่งซื้อเข้ามาในประเทศไทยเป็นหอมที่มีคุณภาพดี และเป็นช่วงที่หอมหัวใหญ่ที่ปลูกภายในประเทศขาดแคลน คือประมาณเดือนกันยายน-พฤศจิกายน และในขณะเดียวกันก็มีการส่งออกประมาณปีละ 90,000-800,000 กิโลกรัม มีมูลค่าประมาณ 700,000-6,000,000 บาท (ตารางที่ 2.2) สำหรับราคาหอมหัวใหญ่ที่เกษตรกรขายได้นั้นมีการเคลื่อนไหวขึ้นลงไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของจำนวนผลผลิตมากน้อยแต่ละปี

ปัจจุบันรัฐบาลเห็นความสำคัญของหอมหัวใหญ่ จึงกำหนดให้หอมหัวใหญ่เป็นพืชผักเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 โดยกำหนดปริมาณและชนิดของเมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่ที่สั่งซื้อจากต่างประเทศจำหน่ายโดยตรงให้เกษตรกรโดยผ่านกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูก

หอมหัวใหญ่ เพื่อส่งเสริมและวิจัยการปลูกหอมหัวใหญ่ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้และสนับสนุนให้มีการปลูกหอมหัวใหญ่นอกฤดูกาลเพื่อให้มีปริมาณเพียงพอแก่การบริโภคในช่วงขาดแคลน และมีการส่งออกให้มากขึ้นในช่วงต้นฤดู ซึ่งเป็นการแก้ดุลการค้าระหว่างประเทศอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อการศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับขั้นตอนการปลูกหอมหัวใหญ่
2. เพื่อการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลผลิตของหอมหัวใหญ่ เช่น ดินฟ้าอากาศ พันธุ์
3. เพื่อทราบถึงภาวะการปลูกหอมหัวใหญ่โดยทั่วไปในภาคเหนือของประเทศไทย
4. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้จากการปลูกหอมหัวใหญ่ สำหรับเป็นแนวทางการขยายและส่งเสริมการปลูก
5. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปลูกและการจำหน่ายหอมหัวใหญ่

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาด้านต้นทุนและรายได้ของการปลูกหอมหัวใหญ่ในภาคเหนือของประเทศไทย เป็นการศึกษารายละเอียดตั้งแต่ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหอมหัวใหญ่ การปลูกหอมหัวใหญ่ ตลอดจนโรคและแมลงของหอมหัวใหญ่พร้อมกับศึกษาสภาพทั่วไปของการปลูกหอมหัวใหญ่ในภาคเหนือไปจนถึงตลาดของหอมหัวใหญ่ เพื่อประกอบความเข้าใจในการวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้จากการปลูกหอมหัวใหญ่ในภาคเหนือ จากนั้นจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกหอมหัวใหญ่ เริ่มตั้งแต่ นำเมล็ดพันธุ์เพาะกล้าจนถึงการเก็บเกี่ยวพร้อมที่จำหน่ายได้ เพื่อนำมาวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้จากการปลูกหอมหัวใหญ่ โดยเลือกศึกษาข้อมูลการปลูกหอมหัวใหญ่จากเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ อำเภอสันป่าตอง และอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพราะเป็นแหล่งที่ปลูกหอมหัวใหญ่ที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือของประเทศไทย

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ทั้งจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ดังต่อไปนี้

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) คือ ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ในท้องที่ต่างๆ ของอำเภอสันป่าตองและอำเภอฝางจังหวัดเชียงใหม่ โดยการออกแบบสอบถาม^{1/} และสอบถามพ่อค้าคนกลางในจังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยได้เข้าสังเกตการณ์และออกสำรวจพื้นที่ที่ปลูกและที่บ้านเกษตรกรด้วย

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) คือ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือและเอกสาร วารสาร บทความต่างๆ เกี่ยวกับหอมหัวใหญ่ที่เผยแพร่โดยหน่วยงานราชการและสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ทำการวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูลที่รวบรวมได้จากการออกแบบสอบถามเกษตรกร โดยวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้ที่เกษตรกรได้รับจากการปลูกหอมหัวใหญ่ในภาคเหนือของประเทศไทย

3. วิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ไข้ปัญหา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

จากการที่ได้ศึกษาขั้นตอนการปลูกหอมหัวใหญ่ ภาวะการปลูกหอมหัวใหญ่ ต้นทุนและรายได้จากการปลูกหอมหัวใหญ่และปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น หากการวิจัยนี้ได้รับความสนใจจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปลูกหอมหัวใหญ่แล้ว ผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะ เป็นประโยชน์ในการใช้ข้อมูลส่วนหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดและวางแผนส่งเสริมการปลูกหอมหัวใหญ่แก่เกษตรกร นอกจากนี้แล้วบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลที่สนใจในเรื่องการปลูกหอมหัวใหญ่ สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางแก้ไขหรือศึกษาค้นคว้าต่อไป เพื่อให้หอมหัวใหญ่เป็นพืชผักเศรษฐกิจของประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 5 ตามเป้าหมายของรัฐบาล

^{1/} คูภาคผนวก